

HOOFSTUK 5

DIE BELEWENIS VAN GOD SE TEENWOORDIGHEID IN 'N POST-MODERNE GELOOFSGEMEENSKAP IN BRISBANE, AUSTRALIË

1. 'N REFLEKSIE OP DIE BELEWENISSE VAN GOD SE TEENWOORDIGHEID IN DIE VERHALE VAN MEDE-NAVORSERS

Hierdie hoofstuk word aan die verhale van mede-navorsers en hulle belewenisse van God se teenwoordigheid in die groeiende geloofsgemeenskap in Mansfield gewy. Hierdie is nie 'n poging om 'n volledige weergawe van elkeen se eie geloofservaringe te gee nie. Die dinamiese geloofsverhouding van navorsingsgenote is veel meer as wat hier weergegee word. Hierdie studie is geïnteresseerd in gedeeltes van die immigrasieverhale, insoverre die ervaringe van God se teenwoordigheid in elke verhaal wat vertel word, met mekaar oorvleuel en mekaar aanvul.

Voordat daar na die transversale rasionaliteit binne die gemeente van Mansfield gekyk word is dit nodig om die spesifieke diskoerse in die verhale uit te lig. Die metodiek wat ek as navorser gebruik het is om individuele opvolggesprekke, sowel as opvolggesprekke in groepverband met die mede-navosers te inisieer, ten einde saam met hulle die diskoerse in hulle verhale te identifiseer en te herinterpreteer.

Uit die tien mede-navorsers was dit moontlik om met agt die opvolggesprekke te voer, vanweë die feit dat twee van hulle (Johan en Ansie van Zyl) vir ses maande in Europa was en dus nie beskikbaar was vir die opvolggesprekke nie. Hierdie opvolggesprekke het plaasgevind tussen agt en elf maande na die aanvanklike verhale vertel is. Die tydsverloop tussen gesprekke dra by tot 'n ryper verstaan

van die immigrasieverhale en die onderskeie refleksies laat die gespreksgenote op hierdie wyse toe om 'n epistemiese ruimte te ontdek wat krities is in inter-dissiplinêre narratiewe navorsing (Van Huyssteen, 2007:421).

Hier volg 'n kort opsomming van die opvolggesprekke met agt mede-navorsers, met die doel om die tersaaklike diskoerse in die verhale te identifiseer:

Ben en Jackie de Vos

Ben en Jackie kom beide uit 'n agtergrond waar Christelike opvoeding belangrik is en hulle deelname aan die gemeente in Mansfield gaan in 'n groot mate oor hoe die Woord van God verkondig word. Hulle stem saam dat hulle kinders se Christelike opvoeding vir hulle belangrik is en dat hulle in die "Liggaam van Christus" in Mansfield 'n geestelike tuiste gevind het beide vir hulself en vir hulle kinders waarmee hulle kan gemaklik voel.

Hulle verhaal wys duidelik die diskoers van 'n soeke na God se wil uit. Hulle sien die feit dat God sekere deure vir hulle oopgemaak het rakende Ben se werk en die manier waarop daar vir hulle voorsien is in die huis wat hulle gekoop het as tekenend van hulle belewenis van die teenwoordigheid van God. Een van die respondente (Respondent 1) wys egter daarop dat die belewenis van God se teenwoordigheid nie reglynig met 'n "oop en toe deur" beleid bepaal kan word nie. In die herinterpretasie en opvolggesprek met Ben wys dit egter duidelik dat hy nie hiermee saamstem nie en dat dit juis vir hom die belewenis van God se teenwoordigheid as die God van die Verbond uitwys.

Hierdie studie beoog nie om teologies die korrektheid al dan nie ten opsigte van God se teenwoordigheid in mense se lewens te bepaal nie, maar eerder die belewenisse van God se teenwoordigheid in die lewens van immigrante uit te wys.

Pieter en Karien Venter

Die Venters se verhaal wys duidelik dat hulle belewenis van God se teenwoordigheid in hulle immigrasiebesluit en lewens as immigrante vir hulle belangrik is. Pieter sê dat hy nog nie een dag getwyfel het dat hulle die regte besluit geneem het om te immigrer nie. Op die vraag of hulle dalk eerder geglobaliseer as geïmmigreer het, lag hy te lekker. Hy stem in dat die bogenoemde interpretasie van een van die respondente korrek is, alhoewel dit vir hom nie so belangrik is nie. Hyself beleef dit dat hy eintlik net besig is om sy lewe in 'n nuwe land voort te sit, deurdat hy doen wat hy altyd gedoen het, maar dat hy net sy kantoor verskuif het na Brisbane.

Die twyfel wat hulle wel beleef, volgens Karien, is rondom een aspek rakende die toekoms van hul kinders. Die spesifieke verwysing na hul bekommernis oor huweliksmaats vir die kinders is interessant en vir hulle as gelowiges lê dit op die vlak van hulle verhouding met God. Hulle gebedslewe wys dit duidelik uit dat hulle in verhouding met God ook hierdie deel van hulle immigrasieverhaal binne God se wil vertel.

'n Verdere diskoers wat reeds in hierdie studie beskryf is (hoofstuk 4) word gevind rakende diensbare leierskap in die gemeente van Mansfield. Karien se meelewing as selgroepleier gee aan hulle die ervaring dat hulle ander immigrante aan die een kant met die Woord van God kan bedien en aan die ander kant kan

hulle fisies diensbaar wees aan ander. Pieter ondersteun vir Karien in haar rol as selgroepleier en gevolglik ook in haar diensbaarheid aan ander.

Anton en Suzet Muller

Anton en Suzet vertel dat hulle immigrasieverhaal dit uitwys dat hulle aanvanklik nie geïmmigreer het nie, maar dat hulle 'n agterdeur na Suid-Afrika oopgehou het. Suzet interpreteer hulle huidige situasie soos volg: sy wys dit uit dat daar sedert hulle immigrasiebesluit vyf jaar gelede by haar groei plaasgevind het in haar denke. Sy verkies op die oomblik om in Australië te woon. Anton stem saam met Suzet se interpretasie, maar sy negatiewe werkservaring laat hom steeds koud teenoor die nuwe manier van bestaan in Brisbane.

Die diskoers van 'n "soeke na God se wil" is dus vir hulle 'n groot realiteit en hulle besef dat hulle as huweliksmaats saam in hulle verhouding met God moet soek na Sy wil. Hulle lees die Woord van God en behoort aan die Liggaam van Christus deurdat hulle deel vorm die selgroepbediening in die gemeente en hulle het ook besluit om hulle lidmaatskap oor te plaas vanuit Suid-Afrika na die gereformeerde gemeente van Mansfield. Hulle het 'n positiewe belewenis van die verkondiging van die Woord van God in die gemeente, maar in hulle daaglikse bestaan bly dit vir hulle 'n uitdaging om deur middel van die Woord van God duidelik leiding te kry oor hulle besluit om in Australië te bly al dan nie. Suzet beleef dit al hoe meer dat hulle skuif na Australië binne die wil van God is, terwyl Anton nog nie duidelikheid hieroor het nie. As lidmate van die Mansfield Reformed Church beleef hulle hul "geloofsvriende" as 'n "anker in onseker tye".

Jaco en Linda Botha

Hulle herinterpreteer hulle verhaal soos volg: *Aan die een kant* beskryf hulle die swaarkry wat immigrasie bring. Die feit dat Jaco voor Linda in Australië geland het en op sy eie probeer het om alles in orde te kry voordat Linda en hulle seun, Con, by hom aangesluit het, het sy tol geëis. Jaco se swaarkry het geëskaleer deurdat hy nie slegs huisvestig vir sy gesin moes verseker nie, maar hy het ook gesukkel om werk te kry. Hy getuig egter van sy ervaringe waarmee hy God se teenwoordigheid in hierdie “rowwe tye” beleef het en vertel dat sy gebede en verhouding met God geweldig verander het deurdat dit gegroei het tydens hierdie fase van immigrasie.

Linda se aankoms in Australië het vir Jaco baie verligting gebring deurdat sy die huishoudelike take en verantwoordelikhede op haar geneem het. Hierdie wending het hom toegelaat om te fokus op sy loopbaan. Die verhaal van Linda wys haar swaarkry in die vorm van twyfel. Haar verhouding met die Here het verskeie vrae na vore gebring. Sy het ook met nuwe vriende te make gekry en gevolglik is sy gekonfronteer met ander perspektiewe as waarmee sy grootgeword het. Haar belewenisse van God se teenwoordigheid vertel sy te midde van ‘n immigrasieproses wat haar “ontwortel het” en sy sê dat dit waarin sy nog “altyd” geglo het, getoets is deur vele ander sienings van verskillende mense wat sy in Brisbane ontmoet het.

Haar verhaal neem ‘n wending met hulle aankoms in die gemeente van Mansfield, deurdat die Woordverkondiging aansluiting vind by haar eie interpretasie van die Bybel. Talle van die twyfelvrae het met die verloop van tyd tot ‘n nuwe verstaan van haar verhouding met God gegroei. Hierdie wending in haar verhaal vertel aan die *ander kant* van ‘n positiewe belewenis in die ontdekking wat sy gemaak het dat God tydens haar swaarkry en twyfel “nooit verander het nie.” Sy beleef dit dus nou dat God getrou was aan sy Verbond en

dat Hy altyd vir haar God was, alhoewel daar tye was wat sy daaraan getwyfel het. Jaco is dankbaar vir die insette en ondersteuning van die gemeente van Mansfield in die lewe van Linda en spesifiek die geestelike groei wat by haar plaasgevind het in die laaste twee jaar. Alhoewel hulle nie lidmate van die gemeente is nie, woon hulle die eredienste baie gereeld by en is deel van die selgroepbediening in die gemeente, omrede dit vir hulle “sin” maak. Jaco verkies om nie lidmaat van enige gemeente te wees nie, as gevolg van sy vorige negatiewe ervarings met die kerk as instituut (sy eie interpretasie). Hulle woon die gemeente van Mansfield juis by aangesien hulle dit as ‘n geloofsgemeenskap en nie ‘n institusionele instelling beleef nie.

Tabel 5 poog om, op grond van ‘n narratiewe navorsingsproses, die verskillende diskoerse rakende God se teenwoordigheid, soos uit die samevattinge van die bogenoemde opvolggesprekke, weer te gee:

**TABEL 5: DIE MEDE-NAVORSERS SE BELEWENIS VAN GOD SE
TEENWOORDIGHEID**

DISKOERSE	GOD AS BONDGENOOT	VERHOUDING MET GOD	SOEKE NA DIE WIL VAN GOD	WOORD VAN GOD	LIGGAAM VAN CHRISTUS
JACO EN LINDA BOTHA	Jaco: God is teenwoordig in sy swaarkry	Linda: Twyfel in haar verhouding met God			Jaco: Seerkry sigbaar in die kerk as institusie
ANTON EN SUZET MULLER			Anton: Hou agterdeur oop na SA en vra na God se wil	Anton en Suzet: Lees die Woord van God om Sy wil te verstaan	Anton en Suzet: Vind ondersteuning in die gemeente
PIETER EN KARIEN VENTER		Pieter: Dinamiese verhouding met God	Pieter en Karien: Twyfel ten opsigte van huweliksmaats vir kinders		Karien: Diensbare leierskap en selgroebediening
BEN EN JACKIE DE VOS	Ben: God van die Verbond sorg vir hulle		Ben en Jackie: God maak deure oop as antwoord op gebed	Ben en Jackie: Woord-verkondiging in die gemeente tydens eredienste en selgroepe	Ben en Jackie: Christelike opvoeding van kinders in die gemeente belangrik

Die uitdaging bestaan nou om dekonstruerend met hierdie diskoerse om te gaan. As navorser wil ek getrou bly aan die post-fundamentele uitgangspunte van studie en wil onder geen omstandighede fundamentele “waarhede” konstrueer of weergee nie. Hierdie navorsingsproses wil met integriteit die betekenis, wat mede-navorsers se immigrasieverhale verwoord, hier weergee.

Volgens Woodhead *et al* (2001:15-18) maak Peter Berger, as sosioloog, ‘n waardevolle bydrae tot die inter-dissiplinêre teologiese gesprek, deurdat hy aanvoer dat daar ‘n beweging weg van die modernisme in hedendaagse teologie behoort te wees. Sy bydrae lê op die gebied van die sosiale wetenskappe wat die inter-dissiplinêre gesprek aanmoedig om die wêreld te beskryf soos wat dit

werklik is. Hy maak 'n sterk saak uit vir die “ontmaskering” van die waarheid en dat die teologiese gesprek nie gevoer moet word deurdat 'n front voorgehou word oor wat die werklikheid *behoort* te wees nie.

Die verskillende *diskoerse* word nou aan die orde gestel, met die veronderstelling dat daar gekyk word na die taalgebruik van mede-navorsers, wat dui op hulle belewenisse rakende die teenwoordigheid van God. Vervolgens val die soeklig ook op twyfeltaal, wat dui op ervarings van mede-navorsers in hulle worsteling wanneer hulle God se teenwoordigheid nie beleef nie. Daar word dus nou opnuut geluister na die verhale van gelowiges met die doel om krities te reflekteer op hulle ervaring van God se teenwoordigheid in hulle verhale van immigrasie.

Die mede-navorsers het op 'n eerlike manier oor hulle ervaring van God se teenwoordigheid in hulle lewens gepraat en hulle taalgebruik word beskou as die voertuig waarmee betekenis gegee word aan hulle lewensverhale, sonder om religieuse taal op enige manier te forseer of in te dra in enige gesprek.

1.1 Eerste diskoers: God as Bondgenoot

Wanneer mede-navorsers oor waardes praat is dit 'n duidelike leidraad dat dit oor hul belewenis van God en sy genade in hulle lewens gaan. Van der Watt (2000:19) bevestig dat waardesisteme mense se lewens rig. Hy stel dit duidelik dat 'n waardesisteem sin in mense se lewens gee en dat mense vanuit 'n waardesisteem optree, omrede hulle weet dat dit werk, maar ook omdat hulle weet dit is die regte en die beste ding om te doen.

In een van die opvolggesprekke wat met die groep mede-navorsers gevoer is, word dit duidelik dat mede-navorsers in die algemeen God as 'n God van die Bybelse Verbond ervaar en dat hulle dit beleef dat Hy 'n troue Bondgenoot is. Hulle beleef dit as gelowige gesinne dat God getrou is tydens die hele immigrasie-proses en dat Hy op 'n daaglikse wyse in hulle lewens teenwoordig is.

Die interpretasies van God se teenwoordigheid lewer egter verskille op en mense se ervarings van God se teenwoordigheid word verskillend verwoord. Ben en Jackie ervaar God se teenwoordigheid in die feit dat Hy hulle seën en hulle gebede beantwoord ten opsigte van die rekonstruksie van 'n lewe, spesifiek ten opsigte van die materiële hulpmiddele wat hulle nodig het. In die geval van Jaco en Linda Botha was dit duidelik dat hulle God beleef het as Bondgenoot, juis in tye van swaarkry toe Jaco nie in sy veld van kundigheid kon werk kry nie en op God moes vertrou vir uitkoms. Die verskille in die twee gesinne se belewenisse van God se teenwoordigheid in hulle lewens is betekenisvol. Hier ontwikkel dus 'n kritiese vraag na die wyse waarop die navorsingsgenote God se teenwoordigheid ervaar, sonder dat hierdie studie dit ten doel het om 'n teologie weer te gee van wat mense *behoort* te glo.

Hierdie kritiese vraag ten opsigte van die belewenis van God as Bondgenoot kan soos volg verwoord word:

“Is die morele bewussyn van mense dat God se seën sy teenwoordigheid bewys, eensydig of nie?”

Die geldige opvolgvraag wat gevolglik in dekonstruksie hierop gevra behoort te word is *of God ook teenwoordig is wanneer mense swaarkry en in nood verkeer.*

Dit is duidelik in die verhaal van Jaco en Linda Botha dat krisistye vir gelowiges deel uitmaak van die wyse waarop hulle bewus word van God se teenwoordigheid. Die twyfeltaal in die verhaal van Linda wys op verskillende

krisisse wat tydens immigrasie beleef word. Vanuit haar twyfel het sy noodgedwonge op God as Bondgenoot vertrou en haar verhouding met God het volgens haar eie interpretasie tydens immigrasie gegroei soos nooit tevore nie!

Die werklikheid soos wat Berger in Woodhead *et al* (2001:15-18) voorstel is dat navorsingsgenote hulle verhale vertel soos wat hulle dit beleef en nie soos wat hulle dink dit *behoort* te wees nie. God se teenwoordigheid word nie eensydig beleef net wanneer sy seën ervaar word in “deure wat oopgaan” vir gelowiges nie. Die mede-navorsers vertel van die teendeel: hulle beleef God se teenwoordigheid ook wanneer dit blyk dat die “deure toe bly” en hulle nie werk kry in hulle veld van kundigheid nie of wanneer hulle uitdagings beleef waarop daar nie antwoorde te vinde is nie of selfs in tye wanneer hulle twyfel ervaar.

Gelowige immigrante beleef dit steeds vandag in ‘n post-moderne geloofsgemeenskap in Brisbane dat God getrou is, selfs in tye van swaarkry as deel van die werklikheid van immigrasie. Hulle verhale vertel van ‘n post-moderne lewensgevoel in Brisbane deurdat dit hulle ervaring is dat hulle as Christene in ‘n samelewing, waar Christenskap net een van die opsies is, moet integreer. Hulle belewenis van God as Bondgenoot is ook nie algemeen aanvaarbaar in die nuwe samelewing waar hulle hulself bevind nie. Hulle (gelowige immigrante) Christelike waardes, waarvolgens hulle leef, word aan die einde van hierdie hoofstuk verder beskryf.

1.2 Tweede diskoers: ‘n Dinamiese verhouding met God bepaal die ander verhoudinge in die lewens van immigrante

Die verhale toon vervolgens aan dat daar ‘n dinamiese verhouding bestaan tussen gelowiges en God. In die taal van een van die mede-navorsers word dit

soos volg verwoord: “Gelowige immigrante beleef dit daagliks dat God al die pad vanuit Suid-Afrika na Australië saam gevlieg het en ook in die nuwe land teenwoordig is. Jy leer God op ‘n nuwe manier ken.” Dieselfde mede-navorsers is ook iemand wat twyfeltaal in haar verhaal indra en wat dit uitwys dat immigrasie ook ‘n moeilike kant het ten opsigte van die ervaring van God se teenwoordigheid. Sy beskryf dit dat daar tydens die proses van immigrasie tye van twyfel in haar geloof en verhouding met God was. Sy vertel dat sy “deurmekaar” geraak het met talle nuwe sieninge, waaraan sy in Suid-Afrika nie blootgestel was nie.

‘n Post-fundamentele teologie erken dat tradisie ‘n invloed op die epistemiese en nie-epistemiese waardes uitoefen wat ‘n refleksie oor God en ‘n belewenis van God se teenwoordigheid meebring (Van Huyssteen, 1997:4). ‘n Eerlike poging moet volgens Müller (2004:303) aangewend word om die navorsingsgenote se religieuse en spirituele verstaan van hulle ervaringe ten opsigte van God se teenwoordigheid in hul verhouding met Hom te begryp.

Dit lei na die volgende kritiese vraag:

“Hoe belangrik is twyfeltaal in die verhale van gelowige immigrante?”

Wanneer daar noukeurig geluister word na wat mede-navorsers rakende hulle belewenisse van God se teenwoordigheid vertel, word ‘n sekere spanning ten opsigte van hulle verhouding met God ingedra. Die gereformeerde geloofstradisie, waarvan die mede-navorsers en die gemeente van Mansfield deel is, verkondig ‘n sterk Verbondsverhouding met God. Die modernistiese perspektief wil voorgee dat twyfeltaal nie deel is van die gereformeerde tradisie nie. Die spanning in die verhale van mede-navorsers ontwikkel juis hier: hulle verhale vertel van twyfelteye in hulle belewenisse van hulle verhouding met God.

‘n Kritiese refleksie oor die belewenis van God se teenwoordigheid in twyfeltye wys op die eerlike weergawe van Linda Botha wat as een van die navorsingsgenote haar verhaal van twyfel vertel. In ‘n opvolg-groepsgesprek bevind sy haarself te midde van hierdie krisis wanneer die Venters hulle verhaal vertel:

Die Venters se verhaal wys ‘n dinamiese verhouding met die Here uit. Hulle glo dat God ‘n plan met die groot aantal Suid-Afrikaners in Australië het. Hulle wys dit duidelik uit dat gelowige immigrante in Australië die geleentheid het om ‘n verskil as Christen te maak, deurdat sinvolle verhoudings met mense in Australië aangeknoop word. Hierdie siening word gehandhaaf deurdat die Venters verwys na die Hollanders wat na Australië geïmmigreer het in die 1950s. Die gereformeerde gemeente in Mansfield is dus volgens hulle ‘n getuie van die werk wat deur Nederlandse immigrante gedoen is. Die Hollanders het ‘n unieke gereformeerde kerk gestig, wat goed geïntegreer het in die Australiese samelewing en talle Suid-Afrikaners raak nou betrokke by hierdie selfde gereformeerde kerk. Die Verbondsverhouding met God is vir die Venters sigbaar tussen die Suid-Afrikaansgebore immigrante, Hollandse immigrante en gebore Australiese gelowiges in die geloofsgemeenskap van Mansfield en dien as ‘n sigbare teken van God se teenwoordigheid.

Linda Botha beleef hierdie siening nie op die oomblik nie en is nie so positief oor die invloed van Suid-Afrikaansgebore immigrante op die Australiese samelewing nie. Sy beleef die teendeel - die post-moderne samelewing in Australië bring talle ander “nie-gereformeerde” lewensbeskouiings in haar leefwêreld in. Sy word dus in haar verhouding met God getoets en is eerlik genoeg om deur die twyfel te werk en opreg te soek na die waarheid in haar verhouding met God.

Die *religieuse en spirituele verstaan* van die verhale van mede-navorsers wys dus op verskillende fases in hulle onderlinge verhoudings met God. Volgens die

mede-navorsers is daar groot kultuurverskille wat oorbrug moet word. Een van die mede-navorsers beskryf in haar verhaal 'n insident by die werk waar sy een dag moes opstaan vir haar geloof en verhouding met God. Hierdie gebeure spreek boekdele oor hoe moeilik dit vir gelowiges is om “polities korrek” op te tree in 'n Australiese samelewing waar goddeloosheid algemeen is.

Die belangrikheid daarvan om die twyfeltaal van mede-navorsers aan te hoor kan dus nie gering geskat word wanneer daar oor hulle belewenisse van God se teenwoordigheid gereflekteer word nie. Dit sou lei tot 'n eensydige waarheid wat nie sosiaal-konstruksionisties eerlik genoeg is nie. Die sosiaal-konstruksionistiese benadering word aan die einde van hierdie hoofstuk in ag geneem alvorens daar finaal oor die belewenis van God se teenwoordigheid in die verhale van die navorsingsgenote in hierdie studie gereflekteer word.

1.3 Derde diskoers: 'n Soeke na die wil van God

Die navorsingsgenote se verhale wys derdens 'n erns by die gelowige immigrante, om binne die wil van God te leef, uit. Nie een van hierdie gelowiges sien dit as 'n maklike taak nie, maar elkeen van die gelowiges vertel 'n verhaal wat rekening hou met hoe hulle die wil van God interpreteer. Hulle erken dat die wil van God soms onduidelik is, al lees hulle die Woord van God en al behoort hulle aan die Liggaam van Christus (die gemeente van Mansfield).

Karien Venter besef dat hulle deur middel van hulle Bybelstudie, of anders gestel 'n studie van die Woord van God, deurentyd die leiding van God gehad het. Sy erken egter in 'n opvolggesprek dat hulle nie elke dag leiding gehad het rakende wat om te doen in terme van immigrasie nie. Tog word hulle geloofsperspektief gevind in die feit dat hulle glo dat hulle gehoorsaam was aan die Here se wil. Sy

is oortuig dat die Woord van God oor 'n lang periode teenwoordig was in hulle lewensverhaal en dat hulle besluit om te immigrer nie teenstrydig was met wat hulle in God se Woord gelees het nie. Karien sê ook dat hulle bereid is om terug te gaan na Suid-Afrika, as hulle daarvan oortuig sou word dat dit die Here se wil vir hulle sou wees. Haar soeke na die wil van God lei haar tot die volgende gevolgtrekking: “Hierdie aardse lewe is in elk geval net 'n tydelike bestaan...”

Die interessante geloofsverskynsel hier is 'n besluitnemingsproses wat nie primêr gelei word deur kognitiewe denke of emosionele ervarings nie, maar eerder op 'n *spirituele vlak* wys op 'n afhanklikheid van God en 'n soeke na Sy wil. Hierdie studie wil nie die meriete van die mede-navorsers se soeke na die wil van God ontleed nie, maar wil eerder erkenning gee aan 'n belangrike diskoers in die verhaal, naamlik 'n soeke na die wil van God. Elkeen van die mede-navorsers het sy/haar eie verhaal om te vertel en nie een van die verhale maak 'n aanname dat die mede-navorsers alles weet rakende die wil van God nie. Die verhale wys bloot 'n dinamiese verhouding met God uit, wat uitloop op 'n soeke na Sy wil, vanuit 'n lewende verhouding met God.

Die soeke na God se wil word eenvoudig uitgebeeld in die Venters se verhaal: Hulle sien 'n duidelike verskil tussen 'n gelowige- en 'n ongelowige persoon se belewenis van immigrasie. Hulle stel dit soos volg: “'n Ongelowige persoon hanteer die hele saak op sy eie. Sy eie denke en daede bepaal die uitkomst in alle gevalle. 'n Gelowige mens sien die Here se hand egter in alles. Daar is baie ongelowige mense in Australië en 'n mens ontmoet ongelowiges op 'n daaglikse basis.”

Dit lei tot die kritiese vraag:

Is daar enige twyfel in die verhale van gelowige immigrante rondom die wil van God vir hulle lewens?

Hoewel die Venters se verhaal hoofsaaklik vertel van sekerhede vanuit die Woord van God, is die verhaal van die Mullers deurspek met onsekerhede en twyfel rakende hulle besluit om te immigrer. Anton sê in 'n opvolggesprek dat hy van dag een af “die agterdeur na Suid-Afrika oopgehou het” en hy gee self betekeniswaarde hieraan deur te sê dat hy nog steeds party dae onseker is. Hierdie verhaal van die Mullers is sprekend van gelowiges wat ook eerlik voor God staan en worstel met talle vraagstukke. Hulle twyfeltaal wys onsekerheid uit oor hulle besluit ten opsigte van immigrasie en hulle daede wys dat hulle immigrasieverhaal nog lank nie klaar vertel is nie.

Ons sien dus dat daar wel twyfel teenwoordig is by gelowiges in hul soeke na die wil van God. Die gelowige immigrante se taalgebruik wys dit duidelik uit dat hulle te midde van die twyfel en tye van sekerheid erns maak met 'n soeke na God se wil. Hulle maak opmerkings soos “ons worstel daaglik met die Here”, “ons neem die Here op Sy Woord”, “ons gebedslewe”, “ons geloofslewe” en “God het 'n plan met ons hierwees.” Hierdie taalgebruik is ryk aan “God-spraak” wat nie geforseerd is in die verhale nie, maar wat spontaan in die gelowige gesprekke na vore gekom het.

Hierdie gesprek oor die soeke na die wil van God word afgesluit met 'n verwysing na die verhaal van die Bothas. Jaco en Linda se immigrasiebesluit was vir hulle 'n “suiwer stap in die geloof.” Linda sê dat “hulle daarvoor gebid het en male sonder tal besluit het die antwoord is nee, totdat hulle die groen lig gekry het.” Die wil van die Here was daarna vir hulle duidelik gedurende die proses van immigrasie. Hulle glo nou dat dit die Here se wil was dat hulle moes immigrer. Hulle getuig daarvan dat die Here in elke nuwe situasie, ook situasies van wanhoop, teenwoordig was. Die swaarkry-element van immigrasie bring hulle by die punt om te sê: “Ons het 'n geloofsverdieping deur alles ervaar”.

Wanneer ons dus na die verhale van die mede-navorsers kyk, word dit eerstens duidelik dat gelowige immigrante erns maak met 'n soeke na die wil van God. Sommige immigrante is positief oor hulle besluit om te immigrere en glo dat dit binne die wil van God is; ander is egter meer versigtig om te sê dat dit God se wil vir hulle was om te immigrere en hulle verhale wys situasies van onsekerhede uit. Hulle twyfel selfs in die nuwe land en hulle nuwe lewensituasie en of hulle besluit binne die wil van God vir hulle is of nie.

1.4 Vierde diskoers: Die Woord van God in die lewens van gelowiges

Die Woord van God speel 'n belangrike rol in die lewensverhale van immigrante. Wanneer hulle vra na die wil van God is die logiese uitvloeisel 'n soeke na Sy wil in Sy Woord. Die geloofstradisie van die mede-navorsers sluit 'n bestudering van die Woord van God in. Die verhale van mede-navorsers wys ook daarop dat die Woord van God in die gemeente van Mansfield gehoor word en verskillende aksies waaraan die gelowiges meedoen vind plaas rondom God's Woord. Die eredienste, selgroepbediening, uitreikbediening en gemeenskapswerkswinkels word rondom die Woord van God ingerig. Die geloofskultuur in Mansfield is egter besig om 'n unieke ontwikkeling te toon ten opsigte van diensbare leierskap, soos beskryf in hoofstuk 4 van hierdie studie. Die opleiding van selgroepleiers rondom diensbare leierskap is ook Woord-gesentreer en die mede-navorsers is deel van hierdie nuwe manier van leef in 'n nuwe geloofsgemeenskap wat gevorm en beïnvloed word deur onder andere die gelowige immigrante uit Suid-Afrika.

In al die verhale van gelowige immigrante wat aangehoor is, is die Woord van God 'n raakpunt. Dit is ook die realiteit wat gebore Suid-Afrikaanse gelowiges met ander Australiese gelowiges in die Australiese samelewing deel. Mansfield-gemeente bevind haarself in 'n unieke samelewing - Anton Muller beskryf hierdie samelewing as totaal anders as enige Suid-Afrikaanse samelewing waarvan hy

deel was. Daar is volgens hom opmerkbare verskille tussen Australiërs en Suid-Afrikaners in die algemene samelewing, hoofsaaklik omdat die meeste mense in Australië nie Christene is nie. Die gevolg is 'n verskil in waardes: ongelowige mense het 'n heel ander wêreldbeeld as Christene, omrede dit nie op die Woord van God gebaseer is nie.

Die kritiese vraag wat na vore kom is:

Is die waardes waarvolgens gelowiges leef, soos wat dit in die Woord van God opgeteken is, anders as sekulêre waardes?

Anton se vrou, Suzet Muller, neem deel aan hierdie gesprek deur te sê dat Christene anders is as nie-Christene, omrede hulle nie net vir hulleself leef nie. Christelike waardes dui op 'n inagneming van ander wat sigbaar is in die feit dat gelowiges omgee en uitreik na ander, soms ten koste van hulself. Sy neem verder waar dat Australiese Christene anders is as Suid-Afrikaansgebore Christene, omrede daar geen sosiale druk op Australiese Christene is om Christene te wees nie; trouens die norm is eerder dat mense nie gelowig is nie.

Die Woord van God bly egter dieselfde, ongeag waar in die wêreld jy jouself bevind. Die verhaal van Pieter en Karien Venter wys dit soos volg uit:

Hulle het aanvanklik eers in 'n multi-denominasionele Afrikaanse gemeente in Brisbane aanbid, maar dit was volgens hulle 'n "sombere situasie." Daar was baie mense wat swaargekry het as gevolg van immigrasie en gevolglik het hulle Sondae by die kerk teenoor mekaar gekla. Pieter wou egter nie 'n sombere situasie met kerk assosieer nie en sy interpretasie van die Woord van God was nie in ooreenstemming met die uitlewing van hulle geloof in hierdie gemeente nie. Die waardes waarmee hierdie kerk geleef het, was volgens hom nie in ooreenstemming met sy siening van die waardes waarmee Christene behoort te

leef nie. Hulle soeke na 'n nuwe geestelike tuiste tydens die proses van immigrasie het hulle gelei na die gereformeerde gemeente in Mansfield.

Pieter en Karien hou van die Christelike waardes en balans in die gemeente van Mansfield. Soggens is daar 'n Engelse familiediens, wat goed is vir die kinders en daar is ook op 'n maandelikse basis 'n Afrikaanse uitreik-erediens. Hulle beleef God se teenwoordigheid in beide tale en hulle het selfs 'n getuienis dat hulle persoonlike studie van die Woord van God nou in Engels gedoen word, omrede die "New International Version" van die Bybel in Engels 'n nuwe perspektief bring op die waarhede van God se Woord wat hulle altyd in Afrikaans gelees het. Hierdie gesin beleef God se teenwoordigheid nuut; nie net vanuit 'n nuwe Bybelvertaling nie, maar ook deurdat hulle op 'n nuwe manier deel is van 'n geloofsgemeenskap wat hulself sien as deel van die breër gemeenskap met 'n diensbare karakter in die gemeenskap!

Die Woord van God is dus vir die mede-navorsers die bron vanwaaruit hulle lewe. Hulle ervaring van God se teenwoordigheid vorm daagliks deel van hulle lewe, deurdat die Woord van God 'n lewende dokument in al hulle immigrasie-ervaringe is. Die Woord van God is die wyse waarop en waarmee hulle na die wil van God in 'n dinamiese verhouding met God soek. Vanuit die Woord van God leef die navorsingsgenote dus met Christelike waardes.

Die mede-navorsers stel dit in 'n opvolggroepsgesprek dat die waardes waarmee Christene leef anders behoort te wees as die sekulêre waardes waarmee ongelowiges leef en immigreer. Die werklikheid is egter dat van die mede-navorsers die ervaring gehad het dat Christene en spesifiek gelowige immigrante ook kan verval in 'n somber manier van leef, wat volgens hulle nie deel is van die waardes waarmee gelowiges leef en ook die manier waarop gelowiges immigreer nie.

1.5 Vyfde diskoers: God is teenwoordig in die Liggaam van Christus

Die kerk as instituut het volgens Grenz en Franke (2001:10) nie 'n groot impak op die post-moderne wêreld waarin sy haarself bevind nie, omdat die kerk nie die kulturele situasie van die dag heeltemal begryp nie en ná die era van modernisme nie die vermoë het om aan te pas nie. Geestelike leiers is hiervolgens in 'n groot mate besig om maar net die funksies van kerkwees instand te hou. Wanneer daar gevra word na die teenwoordigheid van God in die daaglikse lewenswêreld van die mede-navorsers in hierdie studie, is dit nodig om allereers die volgende kritiese vraag te vra:

Beleef die mede-navorsers die gemeente van Mansfield as 'n instituut (soos hierbo beskryf) of as 'n geloofsgemeenskap?

Die gemeente van Mansfield het volgens Ben de Vos nie 'n tradisionele manier van aanbidding nie. Alhoewel hy in Suid-Afrika vir 'n hele dekade net aan een selgroep behoort het, het selgroepe in Mansfield die doel om te vermenigvuldig en nuwe gelowiges tot die gemeente toe te voeg. In die nuwe geloofsgemeenskap was hy en sy gesin nou reeds deel van drie verskillende groepe, weens hierdie fokus op vermenigvuldiging. Volgens hom sluit die gemeente mense van verskillende agtergronde in: die gemeente van Mansfield bestaan uit meer nasionaliteite as net Suid-Afrikaans, Hollands en Australies. Die groter samelewing in Australië wys nagenoeg tweehonderd verskillende nasionaliteite uit en Ben sien dit as 'n geleentheid om mense van verskillende agtergronde te verenig rondom die Woord van God as deel van die gemeente, oftewel die Liggaam van Christus.

Jaco Botha vertel ook in 'n opvolggesprek dat hy die gemeente van Mansfield nie as instituut beleef nie; alhoewel hy beide die vorige twee gemeentes waarvan hy deel was (een in Suid-Afrika en een in Australië) tog as instituut beleef het. Hy vertel 'n verhaal van seerkry in beide hierdie gemeentes en hy skryf dit daaraan toe dat hy in tye van swaarkry nie die ondersteuning van Christene beleef het, deurdat hulle aksies enige omgee gewys het nie. Volgens hom is dit omdat gemeentes dikwels net besig is om deur die gewone rituele te gaan, sonder om op die nood van mense ag te slaan. Hy beskryf die kerk dan as leweloos en bloot 'n instituut en definitief nie as die Liggaam van Christus nie!

Die feit dat hy ook nie lidmaatskap opneem in die gemeente van Mansfield nie, is aan sy seerkry-ervarings toe te skryf. Volgens hom is dit "net 'n stukkie papier" waarop sy naam staan. Hy sien die gemeente as geloofsgemeenskap waaraan hy behoort en hiervoor hoef hy nie sy naam op papier te plaas nie. Hy is op 'n gereelde wyse teenwoordig by gemeente-aktiwiteite en sien homself daarom as deel van die Liggaam van Christus in Mansfield, wat 'n lewende geloofsgemeenskap is.

Die verhale van die navorsingsgenote wys daarop dat die gemeente van Mansfield 'anders' is en die interpretasie van ten minste twee immigrantegesinne is dat die gemeente nie as instituut funksioneer nie, maar as geloofsgemeenskap die waardes vertoon van Christene wat op die werklike nood van mense ingestel is. Hulle beleef God se teenwoordigheid dus in die omgee-aksies van ander gelowiges.

1.6 Slotopmerkings ten opsigte van die teenwoordigheid van God in ‘n post-moderne geloofsgemeenskap in Brisbane

1.6.1 Dekonstruksie van verhale

Van der Westhuizen verwys na Caputo (1997:32) rondom die saak van dekonstruksie in narratiewe navorsing en maak die waardevolle opmerking dat die idee is om nuwe moontlikhede te ondersoek, gesprekvoering te fasiliteer, kritiese vrae te vra en die verhaal toe te laat om te ontwikkel. Wanneer daar in hierdie studie dekonstruerend te werk gegaan word, is dit nodig dat ons die kritiese vrae wat die verskillende diskoerse in die verhale verteenwoordig, van naderby bekyk, met die doel om die gesprekvoering te fasiliteer, nuwe moontlikhede te ondersoek en die verhale toe te laat om te ontwikkel:

Vanuit die besprekings rakende die sentrale diskoerse (1.1 - 1.5 hierbo) kan daar op die onderstaande kritiese vrae verder dekonstruerend te werk gegaan word:

- *“Is die morele bewussyn van mense dat God se seën sy teenwoordigheid bewys eensydig of nie?”*
- *“Hoe belangrik is twyfeltaal in die verhale van gelowige immigrante?”*
- *“Is daar enige twyfel in die verhale van gelowige immigrante rondom die wil van God vir hulle lewens?”*
- *“Is die waardes waarvolgens gelowiges leef, soos wat dit in die Woord van God opgeteken is, anders as sekulêre waardes?”*
- *“Beleef die mede-navorsers die gemeente van Mansfield as ‘n instituut of as ‘n geloofsgemeenskap?”*

Caputo in gesprek met Derrida (1997:32) verwys na die *oopbreek* van die teks, wat behels dat die sentrale diskoerse allereers aan die orde gestel behoort te word, soos wat in hierdie hoofstuk van hierdie studie alreeds gedoen is. Die kuns

is nou om die kern en betekenis van hierdie diskoerse vas te lê. Om dit suksesvol te doen, stel Derrida voor dat die verhale op 'n nuwe manier gelees behoort te word en hierdie studie het dit ten doel deur die kritiese vrae wat gevra word rakende *twyfel* en *geloof*.

Die gevolg hiervan is dat 'n sekere groei in die verhaal plaasvind. Die groei wat in die verhale van die mede-navorsers plaasgevind het, word gesien in hulle eie her-interpretasie van hul verhale in spesifieke opvolggesprekke, wat met hierdie bogenoemde doel gevoer is.

Vanuit die diskoers rakende die mede-navorsers se belewenisse van *God as 'n Bondgenoot*, of anders gestel as die God van die Verbond, word dit duidelik dat God se teenwoordigheid nie net ervaar word wanneer God se seën beleef word nie. God word ook beleef as teenwoordig in tye van swaarkry en wanneer dit oënskynlik lyk of sy seën nie rus op die immigrante in hulle stryd om oorlewing, werksoek en huisopsit nie. Die werklikheid hiervan word gekommunikeer deur mede-navorsers wat in retrospek terugkyk na hulle ervarings en besef dat hulle God as teenwoordig in hulle immigrasieverhale beleef het.

Vervolgens word daar in die verhale na die immigrante se *verhouding met God* verwys wat dui op hulle belewenis van God se teenwoordigheid. Die dekonstruksie van hulle verhale wys dat twyfeltaal sigbaar was en dat daar 'n eerlike poging aangewend behoort te word om die werklikheid van hulle belewenisse uit te lig. Die waarheid is ontmasker deurdat daar kritiese vrae rondom hulle twyfel in opvolggesprekke gevra is. Dit sou 'n valse voorstelling van die verhale van die mede-navorsers in hierdie studie wees om voor te gee dat gelowiges altyd sekerheid in hul verhouding met God het. Die ontblote werklikheid is dat immigrante dikwels twyfel in hulle verhouding met God.

Die derde diskoers rakende 'n soeke na die *wil van God* wys op 'n opregte soeke na God se wil by navorsingsgenote. In opvolggesprekke lyk dit egter asof dit een van die moeilikste sake in die lewens van gelowiges blyk te wees. Die kritiese vraag of daar soms twyfel bestaan rondom die wil van God in die lewens van immigrante, belig die feit dat sekere gelowiges selfs te midde van onsekerheid immigrer en in die nuwe land worstel met 'n soeke na die wil van God in en vir hulle lewens. Die omstandighede waaronder gelowiges tydens immigrasie leef, verskerp die ervaring dat hulle besluit om te immigrer dalk die verkeerde besluit kon wees. Die interresante werklikheid is dat gelowiges wat immigrer wel 'n geloofsbeleving het en dinamies soek na die wil van God.

Vierdens het die verhale gewys op die belangrikheid van die waardes waarvolgens gelowiges, vanuit die *Woord van God*, leef. Die vraag of hierdie waardes anders is as die sekulêre waardes waarmee mense in die post-moderne gemeenskap in Brisbane leef, het 'n interessante groeiverskynsel teweeggebring. Die mede-navorsers het aanvanklik die interpretasie gehad dat die Woord van God ander waardes daarstel waarvolgens gelowiges *behoort* te leef. Die werklike ervaring van twee van die mede-navorsers was dat sommige gelowiges en selfs lede van 'n kerk, egter somber en koud kan optree teenoor ander gelowiges.

Hierdie diskoers lei ook die bespreking rondom die vyfde aspek, naamlik die belewenis van God se teenwoordigheid in die *Liggaam van Christus*, in. Die kritiese vraag is of die kerk in Mansfield as instituut of as 'n geloofsgemeenskap beleef word. In hoofstuk 4 is strategiese leierskap bespreek as 'n keuse wat in die gemeente gemaak word om sodoende die ontwikkeling van diensbare leierskap in die gemeente formeel aan te moedig en wat die gemeente toelaat om as 'n geloofsgemeenskap te funksioneer. Die dekonstruksie van hierdie diskoers rondom die liggaam van Christus in die verhale van mede-gelowiges het dit uitgewys dat Mansfield 'n opregte poging aanwend om 'anders' te wees, deurdat die gemeente nie as instituut bestaan nie, maar wel as

geloofsgemeenskap en sodoende spesifiek bewus is van die nood van immigrante.

Ricoeur (1991:20) wys daarop dat die lewens wat mense leef deur middel van verhale opgeteken word. Hy sien 'n direkte verband tussen 'n lewensverhaal, in hierdie geval die immigrasieverhale wat vertel word, en die waarheid wat deur die narratief in 'n proses van dekonstruksie gekommunikeer word. 'n Proses van dekonstruksie het die ontmaskering van die waarheid tot gevolg, soos wat hierdie studie ten opsigte van die belewenis van God se teenwoordigheid tot dusver aangedui het.

Foucault (1998:388) sluit hierby aan deur te sê dat daar ook dieper gekyk behoort te word na dit wat nie in die teks geskryf staan nie, naamlik 'mag'. Die individu in 'n magposisie dra 'n sekere kennis in die verhaal in en volgens hom het kennis die waarde van mag. Diegene sonder mag (die gemarginaliseerdes) vertel egter ook 'n verhaal wat kennis inhou, maar wat in die modernisme nie aangehoor is nie. Hierdie studie wat rekening hou met die post-modernisme sal die bogenoemde beweging dus nou aan die hand van die bestaan van gemarginaliseerde narratiewe aandui.

1.6.2 Gemarginaliseerde narratiewe

Vanuit 'n narratiewe posisionering, met dekonstruksie en sosiale konstruksionisme as uitgangspunte, is die verhale wat nie gewoonlik gehoor word nie, die gemarginaliseerde verhale, van belang.

Die reaksie van mede-navorsers hierop het 'n interessante gesprek in die groeps gesprek rondom immigrasie tot gevolg gehad. Hulle interpretasie kan soos volg saamgevat word:

- Daar bestaan sommige verhale van beide gelowige en ongelowige Suid-Afrikaansgebore immigrante na Australië, wat as gevolg van geweld geïmmigreer het. Hierdie verhale sou as gemarginaliseerde verhale vertel kon word. Die persone in die verhale in hierdie studie is egter nie direk deur geweld in Suid-Afrika geraak nie.
- Immigrasie opsigself is traumaties en elke verhaal wat in hierdie studie vertel word, raak talle lewensterreine en ervarings aan, wat nie as gewoon in 'n gemiddelde Suid-Afrikaner se lewe beskou kan word nie. Elke verhaal is dus meer as net uniek, dit bevat ook 'ongewone' of *gemarginaliseerde elemente*.
- Die belewenis van God se teenwoordigheid in die lewens en verhale van immigrante is nie noodwendig deel van immigrasievertellings nie. Hierdie studie vertel die verhale van gelowiges op 'n persoonlike vlak en hulle eerlike en werklike geloofservarings te midde van immigrasie word verwoord, deur nie weg te skram van die twyfel en swaarkry in hulle verhale nie, maar dit juis te ontmasker en te vertel soos wat hulle dit beleef.

Uit die bogenoemde bespreking is dit dus duidelik dat nie een van die immigrasieverhale wat vertel word as 'n gemarginaliseerde verhaal beskou kan word nie. Die verhale van gelowiges wat immigrer is deel van die verhale van Suid-Afrikaanse immigrante wêreldwyd. Hierdie verhale van gelowige

immigrante na Brisbane, Australië, maak egter 'n bydrae wat gemarginaliseerde elemente rakende die immigrasie-belewenisse van die mede-navorsers bevat.

Die ontstaan van 'n *'derde kultuur'* is uitgewys in 'n opvolg-groepsgesprek ten opsigte van die gemarginaliseerde elemente in die ervarings van immigrante. Die trauma, swaarkry en twyfel wat beskryf word in die verhale van die navorsingsgenote dui op die totstandkoming van 'n *'derde kultuur'*. Alhoewel hierdie *'derde kultuur'* nie spontaan deel vorm van die verhale van mede-navorsers nie, wys Foucault (1998:388) daarop dat daar dikwels betekenis lê in dit wat nie in die teks opgeteken word nie.

In hierdie studie wys pyn, swaarkry en twyfel dikwels op die eise wat 'n nuwe kultuur aan die immigrante stel. Die Suid-Afrikaansgebore immigrante word met talle nuwe uitdagings gekonfronteer en die verhale wys op 'n vermenging wat tussen die Suid-Afrikaanse kultuur en agtergrond aan die een kant en die Australiese kultuur en manier van leef aan die ander kant plaasvind, soos wat dit opgeteken is in die verhale van die navorsingsgenote. Albei hierdie kulture verteenwoordig 'n sekere mag in die lewens van die gelowige immigrante en die derde kultuur wat hieruit ontstaan dra die *gemarginaliseerde elemente* van die swaarkry en pyn van aanpassing in die verhale van immigrante in.

1.6.3 Sosiale konstruksionisme en post-modernisme in die verhale van immigrante

Die sosiale konstruksie van kennis lewer verskeie probleme in 'n post- moderne wêreld op volgens Grenz (1996:8). Hy stel dit duidelik dat die verstaan van die waarheid vanuit die samelewing na vore kom. Die hele saak rondom objektiviteit is hier onder bespreking. Die post-moderne wêreld bevraagteken die rasonale

verklaarbaarheid van sake as enigste medium om kennis oor 'n saak te bekom (Bosman, 2001: 20). Bosman maak 'n saak daarvoor uit dat daar 'n breër rasionaliteit bestaan binne die konteks waarbinne kennis opgedoen word en hierdie konteks laat 'n dieper en aanvullende verstaan toe. Grenz (1996:8) neem die gesprek verder deur die post-moderne invloed te verdiskonteer deur te verwys na wat die sosiale konstruksie binne 'n gegewe samelewing is. Dit gaan hier oor wat deur die gemeenskap aanvaar word as die interpretasie van die konteks en sodoende word 'n holistiese wêreldbeeld in 'n narratiewe studie verkry.

Volgens Lorne Dawson (2010: 2-3) sluit Peter Berger by hierdie gesprek aan deur verder te verwys na die post-modernisme. Berger neem sterk standpunt in ten opsigte van die teologie en die sosiale konstruksionisme van die kultuurskuif wat plaasgevind het in die tweede helfte van die twintigste eeu.

Hierdie kultuurskuif vra volgens Bosman (2001 :11) dat die teologie besef dat die kultuur van die dag 'n bepaalde invloed op die samelewing het en dat die praktiese teologie hiervan moet kennis neem. Die gevolg is dat teologie dan as 'n 'tweede orde' aktiwiteit deel word van 'n inter-dissiplinêre gesprek, wanneer daar met die narratief as vorm van studie gewerk word.

Berger (in Dawson, 2010: 2-3) voer verder aan dat die teologie net een van twee keuses het. Die eerste sou wees om die bogenoemde bespreking te ignoreer en dan toe te laat dat die kerk die skuiwe in die samelewing nie in ag neem nie. Die gevolg sou wees dat die teologie homself sou vervreem om sodoende nie deel te wees van enige inter-dissiplinêre gesprek nie.

Die alternatief is dat die teologie kennis neem van die post-modernisme, die kulturele skuiwe daaraan verbode en die nood van mense. Volgens hom bied

die post-modernisme 'n unieke perspektief in die sin dat die nood van mense op die voorgrond gestel word. Die gemarginaliseerde ervarings en elemente in die samelewing word nie, soos wat die geval was met die modernisme, geïgnoreer nie.

Wanneer daar nou sosiaal-konstruksionisties na die belewenis van die teenwoordigheid van God in die lewens van immigrante gekyk word, is dit nodig om ag te slaan op die bogenoemde bespreking.

Die veronderstelling van hierdie studie as post-fundamentele prakties-teologiese werk, is dat daar in hierdie hoofstuk gepraat word oor hoe God se teenwoordigheid deur navorsingsgenote ervaar word. In hierdie ervaring van navorsingsgenote is dit belangrik om die 'waardes vanwaaruit gelowiges leef' in 'n nuwe samelewing in Brisbane te beskou. Die spesifieke waardes op die verskillende lewensterreine van die mede-navorsers word met wedersydse respek hanteer. Die vermoë om na hulle verhale te luister, asook die spesifieke invalshoeke van hulle verhale, konstrueer 'n breër konteks. Binne hierdie konteks kan daar na mede-navorsers se belewenisse van die teenwoordigheid van God in hulle lewens as Suid-Afrikaansgebore immigrante in Brisbane, Australië, gesoek word.

Müller en Demasure (2006:410-419) verwys daarna dat wanneer daar met integriteit narratiewe navorsing gedoen word, post-fundamentalisme 'n vennoot is van die hermeneutiek en sosiale konstruksionisme. Hierdie post-fundamentele en inter-dissiplinêre studie moet op 'n hermeneutiese vlak die belangrike moment van sosiale konstruksionisme in narratiewe navorsing navolg, ten einde 'n dieper verstaan tot gevolg te hê. Wanneer daar sosiaal konstruksionisties te werk gegaan word, is die konteks van die mede-navorsers en hul eie interpretasie ook van kardinale belang.

Die belangrike om te beseef is dat die *post-modernisme* 'n kritiese dialoog tot stand gebring het, waarin die gelowige sy/haar standpunt stel, nie net met woorde nie, maar ook met dade. Oden (1990: 197-8) vra daarvoor dat die navorsing nie met 'n monoloog besig moet wees nie. Volgens hom moet die geloofsgemeenskap in Mansfield dus die vermoë ontwikkel om te luister na die breër samelewing en die vermoë tot interpretasie ontwikkel om sodoende sinvol te kommunikeer met die post-moderne wêreld, wat dan 'n werklike diepgaande dialoog tot gevolg het.

Die geloofsgemeenskap in Mansfield is, soos reeds in hoofstuk 4 bespreek, op die nood van mense ingestel en die doel van diensbare leiers is om in die gemeenskap betrokke te wees om andere te bedien wat gemarginaliseer is of op welke manier ookal swaarkry. Die verhale van mede-navorsers wys hoedat diensbare leierskap ook hulle nood as immigrante aangespreek het. Die sosiaal-konstruksionistiese gesprek het dit verder opgelewer dat die nood van immigrante aan die hand van 'n derde kultuur gesien behoort te word, wat die vermenging van die kulture van Suid-Afrika as land van afkoms en Australië as nuwe land aandui. Die immigrante ondergaan 'n kultuurskuif wanneer hulle in Brisbane aankom. Een van die mede-navorsers se opmerking hierrondom was: "Hierdie mense doen dinge anders".

Aan die hand van die gesprek oor sosiale konstruksionisme is dit nou nodig dat die vraag gevra word na wat *deur die samelewing as aanvaarbaar* gesien word en wat nie aanvaarbaar is nie. Die kultuur waarbinne die Mansfield-geloofsgemeenskap en dus ook elkeen van die mede-navorsers leef, is een van openheid en vryheid van keuse. Christenskap is net een van die opsies in hierdie post-moderne samelewing en die verhale van mede-navorsers vertel van die pyn en swaarkry wat hulle veral in die werksplek rondom hulle Christenskap beleef, wat hulle makliker in Suid-Afrika kon uitleef as hier in Brisbane.

Die sosiale bestel aanvaar Christene egter as deel van die samelewing en die diensbaarheid van Christene is uitgewys as 'n suksesvolle manier om die teologie en die kerk toe te laat om aktief deel te wees van die plaaslike gemeenskap in Mansfield en die breë gemeenskap in Brisbane. Die gemeente van Mansfield het volgens Berger (in Dawson, 2001:2-3) dus die regte keuse gemaak om die sosiale bestel in ag te neem ten einde haarself nie te vervreem van die kultuur van die dag in Brisbane nie. Die 'derde kultuur' wat in Mansfield aan die vorm is hou dus die gevaar in dat mede-navorsers en ander immigrante eensydig kan optree deur hulle eie kultuur van afkoms en Christelike oriëntering te probeer afforseer op die gemeenskap. Hierdie studie wys egter dat die strategiese leierskap in die gemeente hiervan bewus is en aktief op 'n sosiale vlak deelneem aan die aktiwiteite van die wyer Brisbane-gemeenskap en sodoende die geloofsgemeenskap deel maak van die breër gemeenskap. Die gemeente is nie besig om haarself van die samelewing te vervreem nie.

2. TRANSVERSALE RASIONALITEIT EN DIE BETEKENIS VAN DIE NARRATIEWE

Wanneer daar na die betekenis van 'n verhaal vanuit 'n narratiewe perspektief gevra word, is dit nodig om tydens hierdie prakties-teologiese en interdisciplinêre studie dit uit te wys dat die eerste lyn van interpretasie deur die mede-navorsers self gemaak word. Hulle vertel hulle verhale spontaan en 'n proses van sosiale konstruksionisme word gevolg, waarbinne hulle self toegelaat word om betekenis-interpretasies te maak.

Die inter-dissiplinêre respondente word deel gemaak van alle verhale wat vertel is en hulle lewer 'n tweede vlak van interpretasie vanuit hulle eie veld van

kundigheid. Die navorser word op hierdie wyse deel van die sosiaal-konstruksionistiese proses op 'n derde interpretasievlak, met die uitgangspunt dat daar nie 'n subjektiewe karakter in die verhale ingedra word nie – die taal wat deur die mede-navorsers gebruik word, bepaal die betekenis wat uit die verhale na vore kom.

Die inter-dissiplinêre studie maak 'n transversale rasionaliteit moontlik. In die geval van 'n narratiewe studie kan hierdie transversale rasionaliteit beskryf word as 'n gedeelde rasionaliteit of die oorvleuelings/snypte tussen die verskillende dissiplines en hul vakkundige interpretasies van die verhale.

Volgens Osmer (2006: 342-345) is dit nodig om 'n viervuldige benadering, ten opsigte van die verkryging van 'n transversale rasionaliteit, te verseker:

- Eerstens is dit nodig om 'n spesifieke navorsingsvoorstel te definieer en seker te maak dat die prakties-teologiese studie die transversale rasionaliteit as deel van die navorsingsproses inkorporeer alvorens betekenis aan die verhale gee word. Hierdie studie het vanaf die eerste hoofstuk as uitgangspunt die navorsingsvoorstel duidelik gedefinieer en in hoofstuk 5 word hierdie raakpunte beskryf. Dit is dus vervolgens nodig om die transversale rasionaliteit van die verhale uit te lig ten opsigte van die belewenisse van God se teenwoordigheid in die lewensverhale van gelowige immigrante.
- Tweedens is dit nodig om respondente aan te stel en hulle aanstelling te motiveer, met dien verstande dat hulle aan 'n inter-dissiplinêre gesprek sal deelneem. Die deelname van die respondente is reeds gemotiveer en hulle bydraes is gedokumenteer.

- Dertens is dit nodig dat daar betekeniswaarde toegeken word aan beide die verhale en interpretasies van respondente. Osmer (2006:344) verwys hier na Van Huyssteen wat 'n dieper soeke na betekenis voorstel deurdat die groei in die verhale in ag geneem word en deurdat her-interpretasie toegelaat word deur die mede-navorsers self, sowel as deur die respondente en die navorsers, met in agneming van die relevante literatuur wat tot die studie toegelaat is. Daarna kan 'n betekeniswaarde ten opsigte van die belewenis van God se teenwoordigheid aan hierdie studie toegeken word.
- Vierdens en laastens is 'n alternatiewe interpretasie deur die praktiese teologie nodig. Hierdie bydrae behoort krities en as deel van die inter-dissiplinêre gesprek plaas te vind. Osmer (2006:345) maak op hierdie punt die opmerking dat die teologie en kerk nie maar eenvoudig konformeer en aanpas by die kulturele konteks nie. Dit is vir hierdie studie dus belangrik dat daar in die vierde benaderingspunt nie relativistiese interpretasies gemaak behoort te word nie.

Wanneer die verwerking van informasie *prosesmatig* plaasvind, vorm die eie interpretasies van mede-navorsers oor hul persepsie van God se teenwoordigheid in hulle lewens die primêre fokus van hierdie studie. Dawson (2010:2-3) verwys na Berger wat die werklikheid sien as 'n *reeks gebeure* of ervarings wat holisties betekenis dra en nie individueel geanaliseer hoef te word nie.

Die gesamentlike persepsie van die mede-navorsers in die laaste groeps gesprek is dat hulle immigrasie-ervarings nie net die gevolg van kognitiewe besluitneming is nie. Die geloofstaal en die diskoerse van die gelowige lewensverhale wat in hierdie hoofstuk beskryf is, getuig van 'n andersheid in die verhale van

immigrasie wat aangehoor is. Die verhale wys 'n verandering uit ten opsigte van navorsingsgenote se 'kerk-toe gaan'-lewenstyl wat 'n natuurlike oorgang na 'n 'deelneem-aan-'n-geloofsgemeenskap'-lewenstyl in Mansfield aanneem. Hierdie lewenstyl getuig van 'n aktiewe belewenis van die teenwoordigheid van God deur middel van een van die *diskoerse* wat uitgewys is as die **Liggaam van Christus** in Mansfield.

'n Verdere betekenis wat deur die respondente uitgewys word handel oor die interpersoonlike verhoudings van immigrante. Aan die een kant is daar na **God as Bondgenoot** en die belewenisse van immigrante wat sê dat God teenwoordig is verwys, beide wanneer hulle Sy seën beleef en in tye van nood en swaarkry. Die respondente het 'n verdere diskoers by die immigrante belig deur hul onderskeie **verhoudinge met God en andere** uit te wys. Daar behoort volgens hulle betekenis aan die twyfel in die verhale gegee te word. Die twyfeltaal van gelowiges is in hierdie hoofstuk bespreek en nou word die *reeks ervarings* in die verskillende verhale in ag geneem om betekenis aan die twyfel in die verhale te gee.

Die onbaatsugtige ondersteuning van verskeie ouers wat in Suid-Afrika moes agterbly, is uitgewys, ongeag die opoffering wat dit van hulle vereis. Die feit dat die gelowige ouers van immigrante vir hulle kinders en kleinkinders omgee impakteer op die verhale van die immigrante. Hulle omgee-aksies ten opsigte van die toekoms van hulle kinders en kleinkinders, ten koste van hulleself, is merkwaardig.

Gelowige ouers toon egter nie almal 'n positiewe reaksie op immigrasie nie. Hier is die diskoers rakende **die soeke na God se wil** belangrik. Daar is verskeie ouers wat 'n negatiewe emosionele reaksie toon as gevolg van die intense verlies wat hulle as ouers/grootouers van immigrantegesinne ervaar. Hierdie gedwonge verlies het waarskynlik ook 'n ernstige impak op die ouers se belewenis van God

se teenwoordigheid in hulle lewens as ouers en grootouers en veroorsaak ook gevoelens van pyn, swaarkry en nood, sowel as die ervaring van eensaamheid en onregverdigheid. Die immigrasieverhale sny dus baie diep en raak elkeen ook die verhoudings met hulle ouers en die grootouers van die kinders.

Gevolgtrek is dit dus nodig om die verliese wat beleef word tydens immigrasie aan die orde te stel. Wanneer gesinslede by geleentheid van afskeid sprakeloos-verstom staan, is daar 'n emosionele 'verlamming' wat intree vanweë die traumatiese-intense ervaring van verlies. Die gelowige verhale het ook die diskoers uitgewys van die belewenis van die teenwoordigheid van God deur **Sy Woord**. Die ervaring van God se teenwoordigheid deur Sy Woord help navorsingsgenote om hulle eie verhale van verlies en hulle hoopvolle en helende winsverhale, te midde van die immigrasieprose, saam te kommunikeer as hul belewenis van die werklikheid wat immigrasie meebring.

Ten slotte kan hier verwys word na Van Huyssteen (2006b:148) wat soos volg na transversale rasionalisasie verwys: "In this wide reflective equilibrium, we finally find the safe but fragile public space we have been searching for, a space for shuttling back and forth between deep personal convictions and the principles that finally result from interpersonal judgments."

Wanneer daar dus in hierdie studie gepoog word om *betekenis* aan gelowige immigrasie te gee, is die belewenisse van mede-navorsers rakende God se teenwoordigheid in hulle verhale ondersoek op 'n wyse wat die bogenoemde oortuiginge (*convictions and principles*) van mede-navorsers uitgewys het. Die verhale van mede-navorsers het saamgevloei en oorvleuel in die geloofsgemeenskap (*public space*) in die Mansfield Christian Reformed Church.

Verskeie omgee-aksies is bespreek as deel van die positiewe elemente in die verhaal van die geloofsgemeenskap en die nuwe manier van leef van immigrante. Daar is egter nie net winspunte aan immigrasie nie; die mede-navorsers vertel verhale van verlies en spesifieke verliese aan die kwaliteit van hulle verhoudings, beide in Suid-Afrika en Australië.

In hierdie immigrasieverhale word die uitleef van Christelike waardes deel van hulle soeke na betekenis. Hier volg nou slegs 'n bespreking van hierdie waardes. Betekeniswaarde en interpretasie sal aan die waardes toegeken word in hoofstuk ses, wanneer die alternatiewe verstaan van die verhale bespreek sal word.

3. WAARDES WAT OP GOD SE TEENWOORDIGHEID REFLEKTEER

In 'n opvolggroepgesprek met die mede-navorsers is hulle gevra om kollektief deel te neem aan 'n gesprek rondom die kultuur waarbinne hulle hulself bevind. Die gedagte van 'n 'derde kultuur' is deelnemend bespreek, sowel as die gedagte van die post-modernisme en die 'nuwe' Australiese samelewing waarbinne hulle as immigrante leef. Die gedagte van Osmer (2006: 345) dat die teologie en kerk nie maar eenvoudig konformeer en aanpas by die die kulturele konteks nie, is ook met hulle bespreek. Hierna is die respondente gevra om te reflekteer op hulle eie verhale en om die Christelike waardes waarmee hulle geïmmigreer het, te bespreek.

Respondente het soos volg gereageer en die volgende bydraes gemaak:

Integriteit, Eerlikheid en Opregtheid: Die liggaam van Christus in Mansfield word deur die mede-navorsers as eerlik en opreg beleef. Hulle ervaar die

dienswerk in die gemeente as 'n aksie van omgee en integriteit. Taal en kultuur is nie vir die mede-navorsers die belangrikste aspek in hulle lewens as gelowige immigrante nie.

Omgee-aksies: Verskeie omgee-aksies word deur die mede-navorsers verwoord en die eerste bewys van omgee word gesien in die geloofsfamilie van Mansfield. Die verhale vertel van mense wat omgee en mekaar se laste dra. Hulle help mekaar trek, leen meubels onderling en help mekaar werk soek of wat ookal in die situasie nodig is. Die diensbare leiers in die gemeente speel 'n belangrike rol in die tuiskom van nuwe immigrante. Hierdie studie het ook die belangrikheid van die omgee-aksies van die ouers en grootouers in Suid-Afrika teenoor hulle kinders wat immigrer uitgewys.

Koinonia eerder as Dogma: Die vertellings het verskeie verwysings na die liefde van Christus tussen mense gemaak, deurdat 'n ingesteldheid op die nood van veral immigrante voorop staan in die gemeente. Die verdere interessante verskynsel is die feit dat die dogma of die leer van die kerk in Mansfield nie as primêr in die kerklike lewe beleef word nie.

Verhoudings: Verskeie verhoudings is in die gemeente van Mansfield sigbaar: eerstens is daar die primêre verhouding met Christus wat 'n eenheid in die gemeente tot gevolg het; vervolgens is daar die koinonia wat mede-gelowiges aan mekaar verbind en laastens bestaan onderlinge verhoudings tussen lidmate, wat as diensbare leiers vir die verskillende bedieninge in die gemeente verantwoordelik is.

Vanuit hierdie bespreking rakende die waardes van die mede-navorsers word die gereformeerde tradisie ook genoem en bespreek. Die gemeente in Mansfield is 'n gereformeerde gemeente met 'n gereformeerde belydenis, soos wat dit

duidelik blyk uit die gemeente se webwerf (www.mansfieldcrc.com) en dit is ten slotte in hierdie hoofstuk nodig dat die betekenis van hierdie tradisie verder ontgin word. Die belewenis van God se teenwoordigheid in die *gereformeerde* gemeente van Mansfield vra na 'n dieper verstaan van hierdie tradisie.

4. TRADISIE-INTERPRETASIE

4.1 Beskrywing en interpretasie van tradisie

Die geloofsgemeenskap in Mansfield is deel van die “Reformed Churches of Australia” en onderskryf die gereformeerde belydenisse, soos al haar susterskerke. Die gemeente se webwerf stel dit egter duidelik dat hierdie gemeente 'n immigrant-vriendelike gemeente is. Die betekenis hiervan is dat Suid-Afrikaanse immigrante in die gemeente welkom is, tesame met ander immigrante vanuit ander lande. Die gemeente bly dus getrou aan die Evangelie en reik uit na alle mense, ongeag hulle afkoms.

Die gereformeerde tradisie word egter nie deur die mede-navorsers as die kern van die gemeente beleef nie. Die belewenis van God se teenwoordigheid maak vir hulle die verskil. Hulle maak verskeie opmerkings wat die omgee-aksies en koinonia, soos reeds bespreek, voorop stel in hulle ervaring van die teenwoordigheid van God tussen gemeentelede. Daar is selfs van die mede-navorsers wat vertel dat hulle reeds maande aan die gemeente verbonde was, alvorens hulle agtergekom het dat die gemeente 'n gereformeerde tradisie het.

Die belewenis van God se teenwoordigheid maak deel uit van die gelowige verhale wat vertel word en kan die persepsie laat dat ek as navorser nie objektief is nie. Die metodiek van hierdie studie fokus egter daarop dat ek as navorser, tesame met die die mede-navorsers, 'n oop gesprek voer en voortdurend soek na 'n realistiese wêreldbeeld. Die insette van mede-navorsers rakende hul belewenis van God se teenwoordigheid bepaal die voortdurende dialoog. Die doel is om saam te groei na 'n beter verstaan van die konteks waarbinne die navorsingsgenote op 'n daaglikse basis lewe.

Wanneer daar dekonstruerend met die verhale en die interpretasies van mede-navorsers, rakende die gereformeerde tradisie van die Mansfield Christian Reformed Church, te werk gegaan word, is dit nodig om te let op die volgende sentrale diskoers deur middel van 'n kritiese vraag:

“Is dit moontlik dat 'n gemeente in die Gereformeerde Kerk nie net vir eendersdenkendes 'n geestelike tuiste is nie?” of anders gestel: “Is dit moontlik dat 'n Gereformeerde Kerk gereformeerd kan bly te midde van die besoeke van lidmate of gereelde besoekers van 'n ander tradisie en agtergrond?”

Ten einde hierdie vraag te beantwoord is dit nodig dat ons die *gereformeerde tradisie* in Mansfield gemeente beskryf, sowel as die gemeente se onderskeid om hulself as 'n *geloofsgemeenskap* te verwoord.

4.2 Gereformeerde tradisie

Wanneer daar na die verhale van die mede-navorsers geluister word en die verhale versmelt in die verhaal van die Liggaam van Christus in Mansfield, word

die vraag gevra: *“Waarom is die lidmate nie almal van gereformeerde afkoms, soos wat ‘n mens sou verwag in ‘n gereformeerde kerk nie?”*

Die *geloofskultuur* van die gemeente word deur die mede-navorsers as ‘anders’ beleef en die Liggaam van Christus in hierdie gemeente is baie uniek – daar is lidmate wat in Suid-Afrika gebore is, lidmate vanuit Holland, Australiese lidmate, lidmate uit Korea, Indiese lidmate en ook lidmate van die kleiner eilande noord-oos van Australië.

Die lidmate wissel ook in tradisies van herkoms en alhoewel die meeste lidmate vanuit ‘n gereformeerde tradisie kom en die gemeente ‘n gereformeerde belydenis het, is daar ook onder die Suid-Afrikaansgebore immigrante na Australië, lidmate of gereelde besoekers van die Baptiste, Charismatiese en Rooms-Katolieke agtergrond. Hierdie lidmate neem nie lidmaatskap van die gemeente op nie, maar sien hulself as deel van die geloofsgemeenskap en is aktiewe lidmate deurdat hulle deelneem aan die aksies van die gemeente.

Die gereformeerde tradisie en gebruike is duidelik sigbaar in die gemeente. Die gemeente het ‘n baie sterk Verbondsteologie, die kinderdoop word gereeld bedien en die prediking en kategeese is Skrifgetrou rondom die genade van God. Al die gereformeerde belydenisskrifte word onderskryf en die kerkraad funksioneer soos enige ander kerkraad in die ring van Gereformeerde Kerke. Daar sou ook verwys kon word na die weeklikse koerantjie, die “Bulletin” en selfs die naambord op die sypaadjie, wat die kerk duidelik uitwys as ‘n Gereformeerde Kerk.

Die immigrante se nood is egter voorop in hulle eie lewenservaringe en daar word geluister na die verhale van seerkry van mense in die gemeente van Mansfield. Die gemeente is ingestel op die nood van mense en die

selgroepbediening word beskryf as “Needs oriented evangelism cell groups.” Hieruit is dit duidelik dat die seerkry van mense met diensbaarheid deur medelidmate aangespreek word deur middel van ‘n formele selgroepbediening.

Die ander kant van die saak is egter dat sekere immigrante verlore raak, sodra hulle nood aangespreek is. Hulle motiewe om by die gemeente betrokke te raak is net om ‘n netwerk van mense rondom hulself daar te stel, sodat hulle praktiese hulpverlening, tydens hulle inskakelingsproses in ‘n nuwe land, kan bekom. Wanneer dit nie meer nodig is nie, is die gemeente ook nie meer vir sulke immigrante nodig nie, aldus die mede-navorsers in die laaste opvolggroepsgesprek van hierdie studie.

Die gereformeerde oortuigings en tradisie van die gemeente word dus prakties uitgeleef in die alledaagse lewens van mense, maar met die onderskeid dat daar op die nood van mense gefokus word.

4.3 Geloofsgemeenskap

Die gereformeerde gemeente van Mansfield sien haarself nie as ‘n kerklike instituut nie. Die post-moderne samelewing waarbinne die gemeente haarself bevind word bereik deurdat die gemeente as geloofsgemeenskap uitreik na mense in nood in die samelewing en hulle uitnooi om deel te raak van die geloofsgemeenskap of anders gestel die familie van God. Daar is ‘n sterk beklemtoning van die Evangeliese/Bybelse waardes, soos reeds bespreek in hierdie hoofstuk, en hierdie beklemtoning laat by mede-navorsers die idee dat die dogma nie die fokus in die gemeente is nie. Die gevolgtrekking hier is dat die gereformeerde leer *geleef word* en nie net gepreek word nie. Die

geloofsgemeenskap dra die belewenis van die liefde en ervarings van God se teenwoordigheid uit na die onmiddellike leefwêreld van mense.

Die manier waarop en die waardes waarmee die geloofsgemeenskap lewe maak dit vir die kerk/gemeente moontlik om lidmate van ander tradisies te akkommodeer en hulle omgee-aksies, soos reeds beskryf, bereik verskeie mense en laat hulle geestelik tuis voel.

4.4 Samevattende opmerkings

Die kultuur in Mansfield-gemeente is een van insluiting en is definitief nie eksklusief nie. Die mede-navorsers se verhale oorvleuel in die gemeente van Mansfield, waar hulle as immigrante self 'n geestelike tuiste gevind het en nou deel is van 'n geloofsgemeenskap wat aan ander in nood 'n geestelike tuiste bied. Daar bestaan 'n openheid teenoor mense: die gemeente verwelkom met integriteit *enige iemand*, deurdat 'n netwerk van gelowige vriende werklik betrokke raak by die nood wat immigrante beleef, wanneer hulle hulself in 'n nuwe land met 'n nuwe kultuur bevind. Hierdie fokus op die nood van mense maak dit moontlik dat 'n gereformeerde kerk gereelde besoekers van 'n ander tradisie en agtergrond in hulle midde kan verwelkom.

5. DIE VERHAAL VAN DIE ERVARING VAN GODDELIKE TEENWOORDIGHEID IN MANSFIELD

Wanneer daar dus gereflekteer word op die belewenis van God se teenwoordigheid en hoe die verhale van gelowiges in die gereformeerde

gemeente van Mansfield oorvleuel, is dit ten slotte nodig om die *psigologiese en spirituele aspekte* in die geloofsgemeenskap te verstaan.

Vanuit 'n *psigologiese denkraamwerk* het die respondente in 'n laaste groeps gesprek rondom die belewenis van God se teenwoordigheid na die omgee-aksies van mense, die ingesteldheid om andere te dien en sinvolle verhoudings wat ontwikkel in die geloofsgemeenskap, verwys. Hulle psigologiese bydrae het dus sekere raakpunte met die praktiese teologie in die verhoudings wat onderling sigbaar is tussen mense in die geloofsgemeenskap. Die *prakties-teologiese respondente* stem met hierdie interpretasie saam en voeg die beklemtoning van diensbare leierskap as Christelike ingesteldheid by, wat volgens hulle die onderlinge verhoudings sinvol maak en die belewenis van die teenwoordigheid van God beskryf.

Die gemeente word as getrou aan haar gereformeerde belydenis gesien, wanneer mede-navorsers self vertel dat die lidmate God se teenwoordigheid as *Bondgenoot* beleef in tye van swaarkry sowel as in tye wanneer hulle God se seën beleef. Daar is talle dinamiese *verhoudings* tussen die verskillende lede van die geloofsgemeenskap wat saam *soek na die wil van God* en uitreik na ander met *Sy Woord*. Die *Liggaam van Christus* is duidelik sigbaar en die verhale van gelowige immigrante in die gemeente vertel van Christelike waardes soos integritet, eerlikheid en opregtheid.

Hierdie *waardes* word 'n manier van lewe in die verhaal van die gemeente en dui op die belewenis van God se teenwoordigheid deurdat hulle *Sy Woord* indra in hulle lewens. Daar was egter ook verhale van *twyfel* aan die teenwoordigheid van God in sekere situasies, deurdat daar van die swaarkry van immigrasie vertel is en die uitdagings van 'n post-moderne wêreld bespreek is. Die immigrante beleef soms twyfel as deel van die worsteling wat immigrasie meebring, maar die

verhale vertel van gelowige mense se ervaringe dat God teenwoordig is tydens die positiewe en negatiewe elemente van die immigrasieproses.